

ХЕНРИ ОСТЕЛ

/1585 /

Пътеписът на Хенри Остел, воден под формата на дневник през 1585 г., е публикуван за пръв път от Ричард Хеклит през 1599 г., по-малко от 14 години след пътуването на Остел (*The Voyage of Master Henry Austell by Venice and thence to Ragusa over land, and so to Constantinople: and from thence by Moldavia, Polonia, Silesia and Germanie to Hamburg, &c.* — R. Hakluyt. *The Principal Navigations, Voyages, Traffiques and Discoveries of the English Nation*, v. II. London, 1599, 194—198).

Сведенията за автора са много оскъдни и могат да се почерпят от самия му пътепис. Най-вероятно Остел да е търговец, макар че неговият дневник не дава никаква информация за целите на пътешествието му. Приложеното към дневника му официално охранно свидетелство, издадено от султана (в английски превод), е на името на Хенри Остел и Джакомо Манучио, изискващо от войводата на Молдавия и Влашко и от всички служители да съдействуват всячески на двамата по време на тяхното пътуване, като изрично се подчертава да бъдат пазени навсякъде, където имат опасения „за личността или стоката им“.

Дневникът е изключително лаконичен, описателната информация е сведена до минимум, но от него може да се добие представа за някои от пътищата на Балканите, начините и скоростта на пътуване и пр.

Хенри Остел тръгва от Англия на 9 юни 1585 г. и минавайки през Холандия, Германия и Австрия, достига на 18 юли Венеция. Тук публикуваме именно сведенията за двумесечното му пътешествие от Венеция до Цариград и след това обратния му път до границата с Полша. Пътувайки по-нататък през Полша, Германия и Холандия, Остел стига Лондон в началото на януари 1586 г.

Преводът е направен по R. Hakluyt. *The Principal Navigations, Voyages, Traffiques and Discoveries of the English Nation*, v. 5. Glasgow, 1904, 320—328.

ЦДИА: КМФ 04, Инв. № 409/2

ПЪТЕШЕСТВИЕТО НА КАПИТАН ХЕНРИ ОСТЕЛ
ДО ВЕНЕЦИЯ И ОТТАМ ПО СУША ДО РАГУЗА И НАТАТЪК
ДО КОНСТАНТИНОПОЛ, А ОТТАМ ПРЕЗ МОЛДАВИЯ,
ПОЛША, СИЛЕЗИЯ И ГЕРМАНИЯ
ДО ХАМБУРГ И ДО АНГЛИЯ

(Описание на пътуването от Англия до Венеция, с. 320—322.)

На 18 [юли] сутринта стигнахме Венеция, където останахме 15 дни. През това време почина дукът на Венеция Никола де Понте и видяхме погребението му. Сенаторите бяха затворени непрекъснато според обичая, за да изберат нов дук, какъвто още не беше избран, когато тръгнахме оттук.

На 2 август през нощта се качихме на фрегатата на Cattaro¹, едно пристанище близо до Рагуза. На 3 пристигнахме до един град в Истрия, наречен Citta nova².

На 4 стигнахме до Parenzo³, а през нощта до Forcena⁴ на епископа.

На 5 минахме покрай Rovigno⁵, а малко по-нататък срещнахме 3 венециански галери; минахме Pola⁶ и в същия ден минахме и залива, който разделя Истрия от Далмация.

На 6 август стигнахме Зара⁷ в Далмация, една венецианска крепост; а същата нощ стигнахме до Sebenico⁸, който е разположен в изключително добър залив с мощен замък при входа на пристанището.

На 7 дойдохме до Lezina⁹, но не спряхме на брега, а пътувахме цялата нощ.

На 8 минахме покрай един добре разположен град, наречен Curzola¹⁰, върху едноименен остров.

На 9 сутринта слязохме в Рагуза и останахме там три дена, където се срещнахме с много приятни хора.

На 11, след като си осигурихме един еничарин, тръгнахме от Рагуза в компанията на половин дузина търговци от този град; и след 6 мили навлязохме в Сърбия. Така пътувахме сред голи и скалисти планини в продължение на четири дена, докато стигнахме един малък турски град, наречен Chiernisa¹¹, което стана на 14 [ден] от месеца; и тук се разделихме с търговците.

На 16 обядвахме в един кервансарай в един град, наречен Fosea¹², който тогава беше заразен от чума.

На 17 преспяхме до един град, наречен Taslizea¹³.

На 20 стигнахме Novibazar¹⁴.

На 21 тръгнахме оттам, като продължихме да пътуваме сред много слабо населени места и ношувахме в полята.

На 22 минахме близо до Nicea¹⁵.

На 23 минахме близо до друг град, наречен Circui¹⁶, оттук започнахме да излизаме от планините и да навлизаме в една

много хубава и плодородна земя, но също така, а може би и по-слабо заселена от предишната.

На 27 стигнахме София, където останахме три дена, тъй като тук беше домът на нашия еничарин; имахме късмет да пренощуваме в къщата на един търговец от Рагуза, който ни беше придружил от Новибазар; също с нас беше един много приятен човек, турчин, от Фоча насам, който пътуваше с нас, докато съвсем наближихме Константинопол.

На първи септември стигнахме Филипопол, който, изглежда, е древен град и е разположен на реката Stanuch¹⁷.

На 4 стигнахме Andrinopoli¹⁸, голям и древен град, разположен в голяма и първокласна местност, и там живее майката на Великия турчин, и това е място, където обикновено често живеят императорите на турците.

На 5 ношувахме в един от големите кервансарай, който е бил построен от Махомет¹⁹ паша с големи удобства.

На 6 ношувахме в друг.

На 8 стигнахме Siliveri²⁰, за който казват, че е последният християнски град.

На 9 септември пристигнахме в големия и величествен град Константинопол, който по своето разположение и гордо присъствие там, по красивите си и удобни пристанища и големите си и великолепни храмове, които те наричат джамии, е за предпочитане пред всички градове на Европа. И тук тогавашният император на турците, чието име беше Амурат²¹, беше разположил своя двор и резиденция в едно приказно хубаво място с множество градини и постройки за развлечение, което обхваща най-малко две английски мили и от три страни излиза на морето; а от другата страна на залива срещу града се намира градчето Пера, където живеят повечето християни. И ние се настанихме тук. А от северната част на споменатия град се намира арсеналът, където се строят и държат галерите; а на южната страна са разположени артилерията и складовете за муниции. За отбелязване е, че идвайки от Рагуза към Константинопол, оставихме вдясно земите Албания и Македония, а вляво земите Босна, България и реката Дунав.

На 14 септември беше турският байрам, който е един от главните им празници.

На 15 отидохме до Черно море, наречено Pontus Euxinus, и тук върху една скала видяхме колона от бял мрамор, поставена от Помпей; а оттам преминахме на другия бряг на морето, в Азия, където обядвахме.

На 25 напуснахме Константинопол.

На 29 пристигнахме до един древен град, наречен Cherchisea²², т. е. четиридесет църкви, който в миналото е бил много голям град, а сега има пръснати постройки.

На 4 октомври стигнахме Rhoiaz²³, на един ден разстояние от Варна на Черно море.

На 9 стигнахме до Sахi²⁴ на река Дунав.

На 10 минахме споменатата река, която на това място е широка около миля, и влязохме в страната Богдания; те са християни, но турски поданици.

На 12 стигнахме Palsin²⁵ на река Прут.

На 14 стигнахме Яш, главния град на Богдания, където войводата Петър²⁶, князът на тази страна, е установил резиденцията си и от когото бяхме любезно посрещнати, както и от господата от двора му. Той нареди да бъдем придружени за безопасност през неговата страна и безплатно.

На 17 пристигнахме в Stepanitze²⁷.

На 19 стигнахме Zotschen²⁸, който е последният град на Богдания, на река Neister²⁹, която отделя тази страна от Подолия³⁰.

(Следва описание на обратното пътуване през Полша, Германия и Холандия, с. 325—327.)

¹ Гр. Котор — адриатическо пристанище на Черна гора.

² Чита нова д'Истрия — сега Нови град, Хърватско.

³ Сега Пореч, в Западна Истрия, Хърватско.

⁴ Т. е. крепостта на епископа.

⁵ Ровин — град в Западна Истрия, Хърватско.

⁶ Пул, Пула — най-древният град на Венеция Юлия, Истрия.

⁷ Зара, Задар — град на далматинското крайбрежие.

⁸ Шибеник — град в Далмация.

⁹ О-в Лошин с главен град Мали Лошин.

¹⁰ О-в и град Корчула.

¹¹ Дн. с. Черница, СФРЮ.

¹² Фоча или Хоча — през втората половина на XV и през XVI в. — седалище на херцеговинския санджак-бей.

¹³ Ташлица, Таслица — сега Теслич, град в Босна.

¹⁴ Гр. Нови пазар, СФРЮ.

¹⁵ Ниш, СФРЮ.

¹⁶ Шаркьой, сега Пирот, СФРЮ,

¹⁷ Р. Марица.

¹⁸ Адрианопол, Одрин, сега Едирне, Турция.

¹⁹ Вероятно става дума за великия везир Мехмед паша Соколович (Соколу) (1505—1579), който заема този пост от 1565 г. до смъртта си.

²⁰ Силиври, град в Югоизточна Тракия, Турция.

²¹ Султан Мурад III (1574—1595).

²² Къркклисе, българско название Лозенград, днес Къркларели, Турция.

²³ Бургас.

²⁴ Исакча, Румъния.

²⁵ Гр. Фълчин, Румъния.

²⁶ Петру VI Шкьопул — молдавски княз (1574—1577; 1578—1579; 1582—1591).

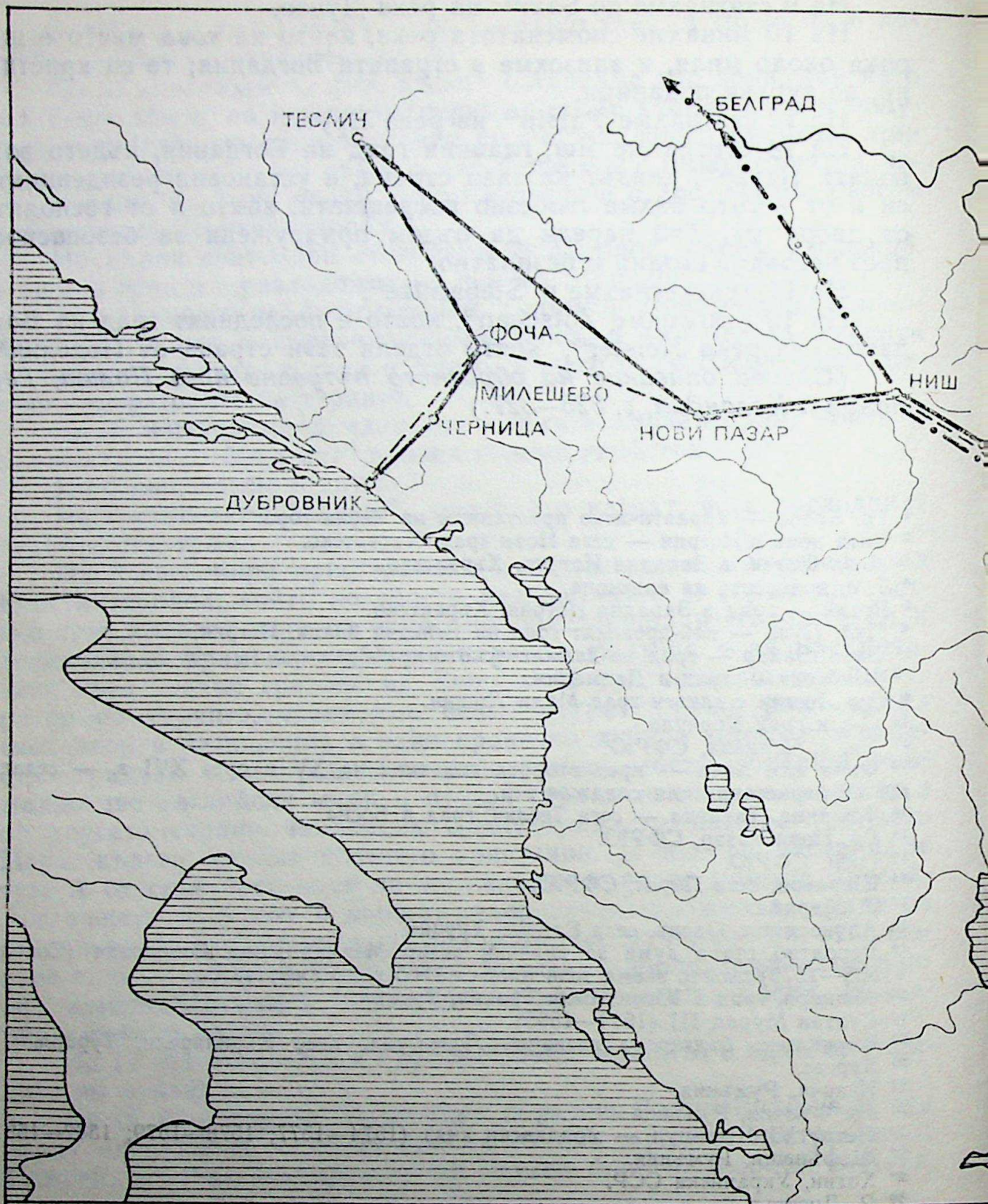
²⁷ Шефънещи, Румъния.

²⁸ Хотин, Украинска ССР.

²⁹ Р. Днестър.

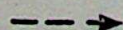
³⁰ Област в Югозападна Украйна с главен град Каменец-Подолски.

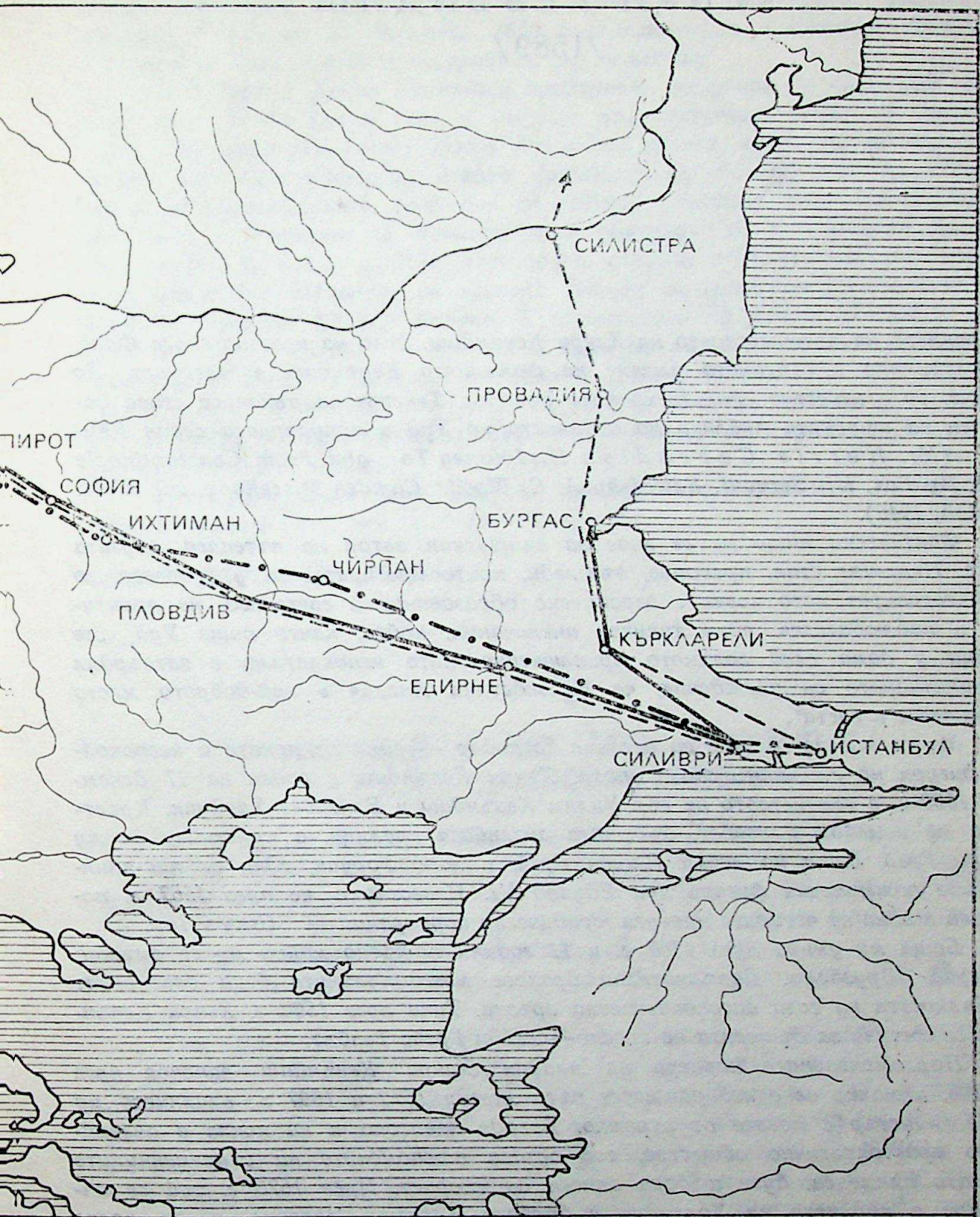
Превод и бележки Мария Тодорова

Карта 1

МАРШРУТИ НА ХЕНРИ ОСТЕЛ (1585), ХЕНРИ КЕВЪНДИШ

589) И ТОМАС ГЛОУВЪР (1596)